

XII СУДОВИЙ ФОРУМ

Судова влада: як вийти з кризи

Актуальна судова практика у справах про банкрутство

LCF

БАНКРУТСТВО ПІД ЧАС ВІЙНИ

	2021	2022	10 місяців 2023
Досудова санація	10	6	9
Відкриття: фізичні особи	518	443	516
Визнання банкрутом: фізичні особи	191	180	145
Відкриття: юридичні особи	816	599	716
Визнання банкрутом: юридичні особи	676	558	559

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ У БАНКРУТСТВІ

Фраудаторність та недійсність правочинів

Субсидіарна та солідарна відповідальність

Дотримання процесуальних строків

Концентрація судових спорів за участі боржника
у справі про банкрутство

Оплата винагороди арбітражного керуючого

Зловживання з боку учасників у справах про банкрутство

1. Мораторії:
  - банкрутство окремих категорій боржників (за видом діяльності)
    - **! мораторій стосовно нових проваджень про банкрутство підприємств на ТОТ та території бойових дій**
      - виконання зобов'язань на користь осіб, пов'язаних з країною-агресором, у банкрутствах

2. Строки у процедурах банкрутства

3. Банкрутство підприємств, майно яких знищено внаслідок війни або знаходиться на ТОТ

4. Солідарна відповідальність керівників підприємств, майно яких знищено внаслідок війни або знаходиться на ТОТ

5. Збитки у процедурах банкрутства

**ПИТАННЯ СУДОВОЇ
ПРАКТИКИ, ПОВ'ЯЗАНІ
З ВОЄННИМ СТАНОМ**

ЗАКОНОДАВЧІ ЗМІНИ ВОЄННОГО ЧАСУ

1. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України»

№ 2971-IX від 20.03.2023
Набрав чинності 15.04.2023

2. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо окремих питань провадження та застосування процедур банкрутства у період дії воєнного стану»

№3249-IX від 13.07.2023
Набрав чинності 29.07.2023

МОРАТОРІЙ

Заборона відкриття провадження про банкрутство – боржник на ТОТ або ТДВБД:

«Тимчасово, під час дії воєнного стану..., а також протягом 6 місяців після його припинення чи скасування, господарський суд відмовляє у відкритті провадження у справі про банкрутство за заявою кредитора, якщо боржник до проведення підготовчого засідання доведе господарському суду, ... що вимоги кредитора (кредиторів) не задоволені внаслідок збройної агресії проти України, у тому числі через перебування єдиного майнового комплексу боржника на територіях, на яких ведуться (велися) бойові дії, або на тимчасово окупованих Російською Федерацією територіях відповідно до переліку...»

МОРАТОРІЙ: СУДОВА ПРАКТИКА

Ретроспективна дія положень Закону:

«... у вирішенні питання про відкриття провадження у справі про банкрутство Боржника пріоритетним (порівняно з питанням щодо обґрунтованості заявлених Кредитором грошових вимог до Боржника та визначення їх розміру) є дотримання законодавчих обмежень/заборон на відкриття провадження у справі про банкрутство Боржника, які є чинними на дату розгляду та вирішення судом відповідного питання.

...попри набрання чинності лише з 29.07.2023 внесених у КУзПБ відповідних змін, положення цього пункту мають ретроспективну дію, поширюючись на всі передбачені цією нормою правовідносини та випадки стосовно відкриття провадження у справі про банкрутство.»

Верховний Суд, постанова від 03.10.2023 у справі № 913/101/23

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/114151012>

Мораторій: Неможливість досягнення мети банкрутства як підстава відмови у відкритті провадження

«Майно боржника перебуває на території, де ведуться (велися) бойові дії.

Зазначені обставини унеможливають проведення того комплексу заходів, що передбачені Кодексом України з процедур банкрутства з метою відновлення платоспроможності боржника та з метою задоволення вимог кредиторів.

Зокрема, в умовах перебування боржника та його майна на тимчасово окупованій території, а також територіях ведення бойових дій арбітражний керуючий позбавлений можливості належним чином здійснити аналіз фінансово-господарської діяльності боржника, провести інвентаризацію його майна, здійснити формування ліквідаційної маси боржника, а також здійснити продаж майна банкрута з дотриманням вимог Кодексу України з процедур банкрутства.»

Північний апеляційний господарський суд,
постанова 04.10.2023 у справі № 910/14129/22
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/114112810>

МОРАТОРІЙ:
СУДОВА
ПРАКТИКА

LCF

Мораторій НЕ РОЗПОВСЮДЖУЄТЬСЯ на зобов'язання, що виникли до повномасштабного вторгнення

«Суд вважає, що ключовим для застосування зазначеної норми є доведення боржником того, що саме військова агресія стала підставою для неможливості належним чином виконати свої зобов'язання.

....суд зазначає, що зобов'язання в частині оплати насіння за відповідними контрактами виникло у боржника ще у 2018 році, а тому обставини, на які посилається останній, не є такими, які дають підстави для відмови у відкритті провадження у справі про банкрутство.»

СУДОВА
ПРАКТИКА:
КОЛІЗІЇ ПІД ЧАС
ЗАСТОСУВАННЯ
МОРАТОРІЮ

Господарський суд Київської області,
№ 911/414/23 ухвала від 11.09.2023

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/113462696>

LCF

Мораторій РОЗПОВСЮДЖУЄТЬСЯ і на зобов'язання, що виникли до повномасштабного вторгнення

«Посилання апелянта на ту обставину, що прострочення заборгованості боржника виникло задовго до окупації частини України в 2014 році, та тим більше задовго до повномасштабного вторгнення в 2022 році, вся кредитна заборгованість була прострочена ще з 27.04.2012, судова колегія вважає необґрунтованим, оскільки положення п. 1-6 розділу "Прикінцеві та перехідні положення" КУзПБ не конкретизує, в який період мала б виникнути заборгованість перед кредитором, а лише встановлює те, що вимоги такого кредитора залишилися незадоволені саме внаслідок збройної агресії проти України.»

СУДОВА
ПРАКТИКА:
КОЛІЗІЇ ПІД ЧАС
ЗАСТОСУВАННЯ
МОРАТОРІЮ

Східний апеляційний господарський суд,
постанова 21.09.2023 у справі № 905/757/23
<https://reestr.court.gov.ua/Review/113725332>

LCF

СУДОВА ПРАКТИКА: ПРОДАЖ МАЙНА НА ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ

«Колегія суддів зазначає, що чинне законодавство не містить винятків (особливого порядку тощо) для включення до складу ліквідаційної маси боржника у процедурі банкрутства будь-яких видів майнових активів (майно та майнові права) банкрута, які належать йому на праві власності або господарського відання, що розташовані (знаходяться) на тимчасово окупованій території України, а також чинне законодавство не містить винятків (особливого порядку тощо) для подальшого його продажу, встановлюючи, однак, особливості щодо суб`єктного складу сторін для правочинів з об`єктами власності, що розташовані (знаходяться) на тимчасово окупованій території України.»

Південно-західний апеляційний господарський суд, постанова № 916/95/18 від 19.09.2023
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/113585403>

СУДОВА ПРАКТИКА: ПРОДАЖ МАЙНА НА ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ

«Суд апеляційної інстанції правильно врахував, що місцезнаходженням нерухомого майна боржника, яке пропонувалось до продажу на спірному аукціоні, є тимчасово окупована територія України – Автономна Республіка Крим і саме ці обставини можуть свідчити про обмежену кількість потенційних покупців такого майна, а не неповнота інформації, що розміщена ліквідатором у оголошеннях про проведення аукціону.

Крім того, суд апеляційної інстанції спростував висновки суду першої інстанції про неповноту інформації в оголошеннях, які установлені судом апеляційної інстанції при апеляційному розгляді справи. Зазначені вище обставини є самодостатніми для прийняття рішення про відмову у задоволенні заяви про визнання аукціону недійсним.»

Верховний Суд, постанова від 20.04.2023 у справі № 911/3554/17 (911/2235/21)

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/110394380>

МОРАТОРІЙ: СОЛІДАРНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПІД ЧАС ВІЙНИ

«Не застосовується відповідальність, передбачена частиною шостою статті 34 цього Кодексу, до органів управління боржника, якщо боржник не звернувся до господарського суду із заявою про відкриття провадження у справі у випадках, передбачених цим Кодексом, внаслідок збройної агресії проти України, у тому числі через перебування єдиного майнового комплексу боржника на територіях, на яких ведуться (велися) бойові дії, або на тимчасово окупованих Російською Федерацією територіях відповідно до переліку, затвердженого центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику з питань тимчасово окупованих територій».

Закон № 3249-IX від 13.07.2023

LCF

1. Загроза неплатоспроможності:

- Настання строку грошових зобов'язань щонайменше перед 2 кредиторами
- та
- Перевищення в той самий момент суми цих зобов'язань над розміром активів боржника

Початок 1-міс строку для звернення з заявою про банкрутство

2. Строки та суб'єкти звернення з вимогами до керівника: будь-яка стадія та будь-яка особа

3. Притягнення до відповідальності:

- Встановлення судом наявності підстав для відповідальності
- Звернення кредитора з вимогами до керівника

**СУДОВА
ПРАКТИКА:
СОЛІДАРНА
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ**

Верховний Суд, постанова від 09.06.2022 у справі
№ 904/76/21

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/106477436>

LCF

СУДОВА ПРАКТИКА: СОЛІДАРНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ. ПРИТЯГНЕННЯ ІНШИХ КЕРІВНИКІВ ДО ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Судове рішення із встановленням порушення абзацу першого частини шостої статті 34 КУзПБ щодо одного із керівників не виключає можливість в подальшому ініціювати у справі про банкрутство питання про встановлення цього порушення та притягнення до солідарної відповідальності іншого/інших відповідних керівників за наявності для цього підстав.

Верховний Суд, постанова від 04.07.2023 у справі № 911/293/21 (911/682/22)
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/112058128>

СУДОВА ПРАКТИКА: СОЛІДАРНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ: ПРИТЯГНЕННЯ НОВИХ КЕРІВНИКІВ ДО ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Оскільки факт неплатоспроможності боржника ОСОБА_1 був відомий з моменту вступу на посаду (у зв'язку з тим, що керівник має доступ до всієї бухгалтерської та статистичної документації підприємства), то вона мала обов'язок подати до господарського суду заяву від імені Боржника про відкриття провадження у справі про банкрутство в порядку ч. 6 ст. 34 КУзПБ, однак не виконала свого прямо передбаченого чинним законодавством обов'язку.

Північний апеляційний господарський суд, постанова від 28.08.2023 у справі № 911/293/21 (911/682/22)
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/112058128>

МОРАТОРІЙ ЩОДО ПРАВ ПІДСАНКЦІЙНИХ ОСІБ

Доповнено ст. 48 Кодексу:

У разі застосування до кредитора або до заінтересованої особи стосовно кредитора спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій), які передбачають блокування активів, такий кредитор з моменту застосування і на період застосування санкцій має право брати участь у роботі зборів (ч. 1 ст. 48 КУзПБ) комітету (ч. 8. ст. 48 КУзПБ) кредиторів лише з правом дорадчого голосу.»

В умовах збройної агресії російської федерації та введеного у зв'язку з цим воєнного стану ..... запровадження певних обмежень у цивільному обороті, особливо щодо певних учасників такого обороту, є в цілому допустимим.

наведений в підпункті 1 пункту 1 Постанови КМУ № 187 мораторій (заборона) на виконання грошових та інших зобов'язань, кредиторами (стягувачами) за якими є юридичні особи, створені та зареєстровані відповідно до законодавства Російської Федерації (пункт 8.4) у співвідношенні з положеннями КУзПБ щодо правил та наслідків звернення та визнання грошових вимог кредитора до боржника у справі про банкрутство (пункт 8.5) **виключає можливість визнання за правилами цього Кодексу грошових вимог тих кредиторів, які є особами, визначеними у Постанові КМУ № 187, зокрема, юридичними особами, яких створеною та зареєстрованою відповідно до законодавства російської федерації, яким є ТОВ.»**

СУДОВА
ПРАКТИКА:
МОРАТОРІЙ,
РЕЗИДЕНТИ рф

Верховний Суд, постанова від 30.05.2023 у справі № 925/1248/21
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/111709194>

LCF

МИРОВА УГОДА, НОВІ МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ ВІДНОВЛЕННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ

Господарський суд закриває провадження у справі про банкрутство (неплатоспроможність) у разі:

«Стаття 90. Закриття провадження у справі про банкрутство (неплатоспроможність)

11) укладення мирової угоди між боржником та кредиторами відповідно до статті 192 Господарського процесуального кодексу України»

Закон [№ 2971-IX від 20.03.2023](#)

LCF

СУДОВА ПРАКТИКА: МИРОВА УГОДА

«Таким чином, суд проаналізувавши зміст мирової угоди від 16.12.2022, ...встановив, що зазначена мирова угода стосується прав і обов`язків сторін щодо визнаних судом кредиторських вимог. Представники кредиторів підтвердили позиції своїх довірителів, запевнили суд у тому, що укладена мирова угода не порушує прав чи охоронюваних законом інтересів третіх осіб, за своїми умовами відповідає вимогам чинного законодавства, підписана уповноваженими представниками сторін та відповідає їх волі».

Ухвала Господарського суду Донецької області від 30.05.2023 у справі №905/814/20
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/111216692>

СУДОВА ПРАКТИКА: МИРОВА УГОДА

«Як вбачається з матеріалів справи, зборами кредиторів було прийнято рішення про укладення мирової угоди між кредиторами та боржником в особі ліквідатора, оформлене протоколом №18 від 09.05.2023. Судом встановлено, що подана на затвердження мирова угода підписана уповноваженими особами сторін..... Судом досліджено, що положення мирової угоди не порушують прав чи охоронюваних законом інтересів третіх осіб, не суперечать закону та є виконуваними. Таким чином, мирова угода, надана ліквідатором відповідає вимогам, встановленим ст.192 ГПК України, а отже підлягає затвердженню».

Ухвала Господарського суду Житомирської області від 31.08.2023
у справі 20/906/43-Б/13-Г

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/113201498#>

«Судова колегія погоджується з судом першої інстанції відносно того, що ліквідатором банкрута не дотримано вимог ч .2 ст.192 ГПК України і подано заяву одноосібно, у той час як кредитори та боржник мали подати спільну заяву про укладення мирової угоди.

Так, подана до суду мирова угода від 28.12.2022 не погоджена (не підписана) АТ "Укрексімбанк" (кредитором-заставодержателем), а також Черкаською міською радою, які проти її укладення заперечили.

За встановлених обставин суд першої інстанції дійшов вірного висновку, що мирова угода подана на затвердження суду за відсутності волевиявлення усіх сторін (кредиторів) у справі на укладення цієї мирової угоди на визначених у ній умовах, що є порушенням ч.1 ст.192 ГПК України».

СУДОВА ПРАКТИКА: МИРОВА УГОДА – ВІДМОВА У ЗАТВЕРДЖЕННІ

Постанова Північного апеляційного господарського суду від 01.11.2023
у справі № 05/5026/1980/2012

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/114749046>

Олена Волянська

ПАРТНЕРКА, КЕРІВНИЦЯ ПРАКТИКИ БАНКРУТСТВА ТА РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ,
АДВОКАТКА, АРБІТРАЖНА КЕРУЮЧА

VOLIANSKA@LCF.UA
[LINKEDIN](#)

ЕКСПЕРТКА ПРОЄКТУ ЄС «ПРАВО-JUSTICE» З ПИТАНЬ БАНКРУТСТВА
ЧЛЕНКИНЯ АСОЦІАЦІЇ ПРАВНИКІВ УКРАЇНИ
ЧЛЕНКИНЯ РАДИ КОМІТЕТУ АПУ З КОНКУРСНОГО ПРАВА

Олена має більш ніж 20-річний практичний досвід у вирішенні спорів та представництва клієнтів у вищих судових інстанціях України. Вона спеціалізується у комерційних, банківських спорах, банкрутстві та реструктуризації. Є фахівцем з податкового, антимонопольного та конкурентного права, фінансового права та цінних паперів, має унікальний досвід представництва як кредиторів, так і боржників.

[Best Lawyers 2022](#) – рекомендований юрист у судовій практиці

[Ukrainian Women in Law 2020/2021](#) – відзначена серед найуспішніших українських жінок-юристок

[Ukrainian Law Firms. A Handbook For Foreign Clients 2021](#) – серед помітних професіоналів у практиці банкрутства

[Юридична Премія 2021](#) – юрист року у сфері банкрутства

[Вибір Клієнта. Топ 100 Найкращих юристів України 2021](#) – увійшла до топ-100 юристів України, відзначена серед лідерів практики у сфері реструктуризації заборгованості та банкрутства

